juni 72

MARS ET HISTORIA

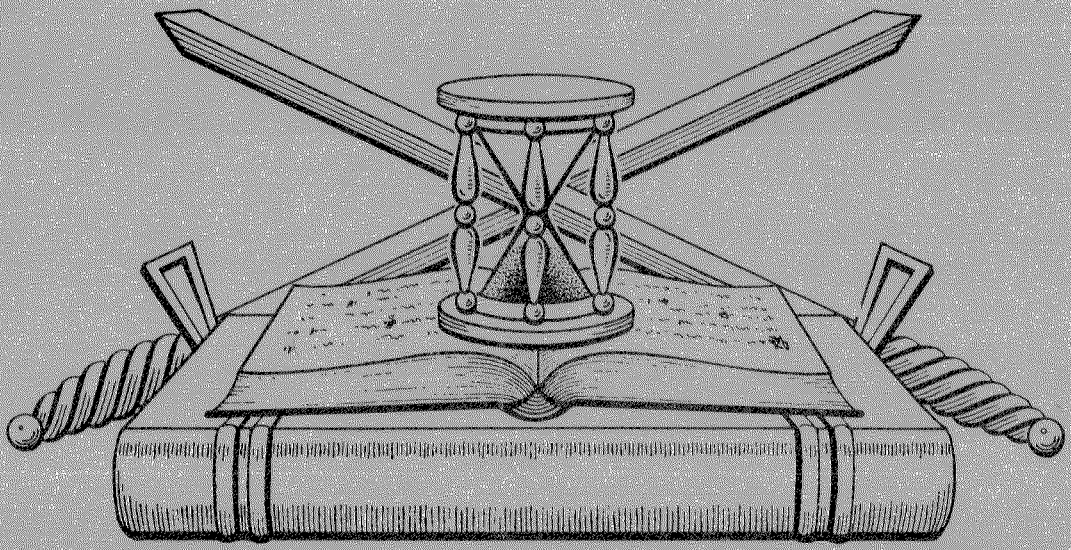

ORGAAN

VAN DE
NEDERLANDSE VERENIGING
TER BEOEFENING VAN DE
MILITAIRE HISTORIE

OPGERICHT 20 AUGUSTUS 1966

SAMENSTELLING VAN HET ALGEMEEN BESTUUR:

Voorzitter	:	F.L. Diekerhoff
Ondervoorzitter:		J.Albarda
1e Secretaris	:	F.J. van Lier
2e Secretaris	:	H. Ringoir
Penningmeester	:	C,J. Kneppelhout
Archivaris	:	J.J.B.J. Bouvy
Leden:	:	Mr. J.W.T. Bosch
		B.C. Cats
		W.F.K. Engelbrecht
		F.J.A. Lutz
		Drs. G.J.A. van Ojen, jr.
		Mr. Ch. L.M. Schaepman
		E.H.H. Weekenstroo

ADRESSEN DAGELIJKS BESTUUR:

Voorzitter	:	Oranje Nassaustraat 1, Geldermalsen, Tel. 03455-1773
Ondervoorzitter:		Laan v. Clingendael 121, 's-Gravenhage, Tel.070-246843
1e Secretaris	:	NAPO 890, Utrecht, Veldpost, Tel. 0949-2571.3137
2e Secretaris	:	Laan v. Nieuw Oost-Indie 289, 's-Gravenhage,Tel.070-839994
Penningmeester	:	Bremstraat 26, Den Helder, Tel. 02230-12153

Contributie bedraagt per jaar min. f 15,00, te storten op giro 14700 van de Algemene Bank Nederland N.V. te Den Helder, ten name van ‚Nederlandse Vereniging Militaire Historie' rekening nummer 58.72.29.101.

SAMENSTELLING REDAKTIE-WERKKOMMISSIE:

Voor het Bestuur: H.Ringoir, Laan van Nieuw Oost-Indië 289,'s Gravenhage

Uit de leden: M.Boerma, de Ruyterstraat 68, 's Gravenhage
E.W. van Popta, Columbusstraat 260, 's Gravenhage

SAMENSTELLING REDAKTIE-ADVIESKOMMISSIE:

Voor het Bestuur: F.J.A. Lutz en Drs. G.J. van Ojen jr.

Uit de leden : L.J. Spanjaerdt Speckman

AFDELINGSKORRESPONDENTEN: Zie binnenomslag van de achterzijde

MARS ET HISTORIA

7e Jaargang
nummer 2
juni 1972

De 'NEDERLANDSE VERENIGING TER BEOEFENING VAN DE MILITAIRE HISTORIE', opgericht op 20 augustus 1966 en erkend bij K.B. no. 50 van 14 juni 1968, is er voor allen, die zich verdiepen in de studie van geschiedenis, ceremonieel, tradities, uniformen, emblemen, wapens en onderscheidingen van militaire- en semi-militaire organisaties, meer in het bijzonder die van Nederland en de (voormalige) overzeese Rijksdelen.

inhoud

Bestuursmededelingen.

Artikelen van en door leden.
De bevrijding van Noord Limburg, door W. van der Heem.

De uniformen van de Duitse Bundeswehr (vervolg) door W.Talens

Adressen van medewerkers:

W. van der Heem, Strauszlaan 77, Apeldoorn.
W.Talens, Tannhauserstraat 319, Apeldoorn.

BELANGRIJKE DATA

26 augustus	:	Bestuursvergadering met afdelingscorrespondenten. Deze ontvangen hierover nader bericht, maar worden verzocht deze dag te reserveren.
9 september	:	Vlaggendag in Valkenburg (zie onder Bestuursmededelingen)
23 september	:	Jaarvergadering
14 oktober	:	Excursie naar Afdeling Nederlandse Geschiedenis van Rijksmuseum te Amsterdam.

NADERE BERICHTEN VOLGEN MAAR HOUDT U DEZE DAGEN VRIJ

BESTUURSMEDEDELINGEN.

1. Uitslag prijsvraag.

Alhoewel de jury (redaktie- advieskommissie) voor de artikelenprijsvraag Mars en Historica 1971, eenstemmig van oordeel was, dat in verband met het geringe aantal inzendingen (4) en de aard van de deelnemende artikelen geen prijzen konden worden toegekend, heeft het algemeen bestuur na overleg met de jury besloten twee aanmoedigingspremies toe te kennen.
Deze zijn met algemene stemmen toegekend aan de heren:
J.K.A. Bottema, Hyacintenlaan 7, Heelsum, Gemeente Renkum en
W.van der Heem, Strauszlaan 77, Apeldoorn, respektievelijk voor hun artikelen "Ekeren" en "De bevrijding van Noord Limburg".
Laatst genoemd artikel is in dit nummer opgenomen, het artikel van kononel Bottema zal in het augustusnummer verschijnen.

Van het sekretariaat.

Mij is gebleken, dat vrij veel post, bestemd voor het sekretariaat, niet of met grote vertraging bij mij aankomt.
Oorzaak is in de meeste gevallen foutieve of onvolledige adressering.
Ik verzoek dan ook de leden, die mij willen schrijven dit voortaan te doen met gebruikmaking van de volledige adressering, als volgt:

Majoor der Koninklijke Marechaussee F.J. van Lier,
Sekretaris "Mars en Historica",
p/a Distrikt KMar/KLu BRD,
NAPO 890
UTRECHT-VELDPOST.

Alleen in dat geval kan ik voor bijna 100% garanderen, dat de post aankomt en - ieder op zijn beurt! - zal worden beantwoord.
Dit laatste eist nog een nadere toelichting.
Het is heel normaal dat ik per dag zo'n twee à drie brieven ontvang m.b.t. de vereniging.
Nu ben ik door de aard van mijn werk echt niet iedere avond vrij en zelfs niet ieder weekend.
Indien ik dan eens vrij ben eist ook mijn gezin de welverdiende aandacht.
Daarnaast is het verenigingswerk aan de beurt.
Ik hoop dat u hiervoor begrip kunt opbrengen als beantwoording van brieven eens op zich laat wachten.

De Sekretaris.

3. Van de penningmeester.

a. Op 23 maart j.l. werd op de rekening van de vereniging f 15,-- bijgeschreven.
Abusievelijk is het bijbehorende girostrookje in het ongerede geraakt.
Aangezien het vermoeden bestaat dat het hier om een betaling van kontributie gaat, verzoek ik het lid, dat kort vóór 23 maart zijn kontributie betaalde, mij hiervan in kennis te stellen.
Dank U !

Bij de penningmeester kunt u zich opgeven voor toezending van de volgende artikelen:
Tritt- uniformkalender (1973 ev), prijs circa f 15,--
Tritt-uniformprentbriefkaarten (serie van 24 stuks), prijs circa f 9,--
Van de tot nu toe zes verschenen series, zijn V en VI nog te bestellen.
Wilt u verzekerd zijn van alle nog te verschijnen kalenders en briefkaartenseries, dan kunt u mij dit opgeven.
U ontvangt dan automatisch kalender of briefkaartserie bij het verschijnen.

Oude nummers van het blad "Mars en Historica" zijn voor zover voorradig uitsluitend verkrijgbaar bij de 1e sekretaris.
Prijs f 1,-- per stuk.

De Penningmeester.

---

3. 2e en 3e lijst van aanvullingen en verbeteringen op de ledenlijst 1972.

Aanvullingen:

372.	Bibliotheek van het Rijksmuseum	Hobbemastraat 21 Amsterdam.
373.	Eeghen, E.H. van Dir. ener N.V.	Heereweg 131 Heemstede.
374.	Terol, R. Sekr.Veteranen Legioen, Nederland.	Zevenhuiserlaan 91 Heilo.

375.	Vereniging van Officieren der Cavalarie	p/a Beukenlaan 3 Nijkerk.	uitwisseling publikaties.

Adreswijzigingen:

37. Wolff, H.J. oud adres: van Galenweg 3, Breda.
nieuw adres: J. van Lennepstraat 25, Breda.

72. Hamming, Mr. L. oud adres: Wieleingenstraat 38, Amsterdam-Zuid.
nieuw adres: Milletstraat 44, Amsterdam- Zuid.

95. Beuningen,Ch.M. van oud adres: 13 Chemin de Mallieu, 1009 Pully Suisse.
nieuw adres: Cornelis de Wittlaan 126, Den-Haag.

102. Wagenaar, B.W. oud adres:Kleibroek 56, Castricum.
nieuw adres: Händelstraat 18, Castricum.

105. Nijstad, H. oud adres: Nieuweweg 56, Lochem.
nieuw adres: Kaapsweg 1, Lochem.

106. Stichting Artillerie verzameling Oldebroek. oud adres:Theo Maan Bouwmeesterlaan 19, Den-Haag.
nieuw adres: Legerplaats bij Oldenbroek, Post 't Harde.

338. Simons, G.D. oud adres: Mathenesserweg 67, Rotterdam.
nieuw adres: Vijverweg 26, Rotterdam.

371. Rooy,H. van, oud adres: Admiralengracht 90, Amsterdam-West.
nieuw adres: Postbus 10703, Amsterdam.

Overige wijzigingen:

6.	Brouwer, J.G.	Majoor veranderen in Luitenant-Kononel.
108.	Touber, F.	Briggen Inf (GSB) veranderen in Briggen Inf. b.d. Direkteur H.K.S. doorhalen.
194.	Vroom, N.S.C.	Cadet Sgt.Inf veranderen in Tweede Lnt.Inf.

Alsnog af te voeren per 1 januari 1971:

232. Pos, J.J.Th. Veltumse Kleffe 85, Venray (L).

VERANTWOORDING FINANCIEEL BEHEER 1971

KASREKENING

Saldo		ƒ 4028,52	Mars et Historia	1970	ƒ	643,24
contributie	1970	" 130,--	verzendkosten	1970	"	285,15
-"-	1971	" 3380,--	Mars et Historia	1971	"	1751,16
-"-	1972	" 595,--	verzendkosten (incl.			
-"-	leven	" 300,--	rondschrijvens)	1971	"	561,04
rente		" 23,20	portokosten	1970	"	124,--
advertenties	1971	" 175,--	-"-	1971	"	373,22
-"-	1972	" 125,--	abonnementen		"	128,82
			bestuurskosten		"	47,50
			saldo verkoop kaarten enz		"	5,52
			kosten excursies		"	88,60
			kosten jubileum/jaarverg.		"	1024,34
			naar 4% bankrekening		"	1000,--
			SALDO		"	2724,13
TOTAAL		ƒ 8756,72	TOTAAL		ƒ	8756,72

BANKREKENING 4%

Saldo	ƒ 5000,--		
van gewone rekening	1000,--		
rente	" 221,10	SALDO	ƒ 6221,10
TOTAAL	ƒ 6221,10	TOTAAL	ƒ 6221,10

OVERZICHT BATEN EN LASTEN

Contributie 1971	ƒ 4226,--	Mars et Historia	ƒ 2646,21
-"- leven	" 300,--	verzendkosten	" 660,90
rente	" 244,30	idem 1970	" 285,15
opbrengst advert.	" 227,50	portokosten	" 473,22
meer ontvangen		abonnementen	" 128,82
contributie 1970	" 10,--	bestuurskosten	" 47,50
saldo verkoop kaarten	142,48	kosten excursies	" 88,60
NADELIG SALDO	" 204,46	kosten jubileum/jaarverg.	" 1024,34
TOTAAL	ƒ 5354,74	TOTAAL	ƒ 5354,74

BALANS PER 1 JANUARI 1972

Nog te ontvangen:		Vooruitbetaalde:	
verkoop kaarten	ƒ 148,--	contributie 1972	ƒ 595,--
contributie 1971	" 60,--	opbr.advertentie 1972	" 125,--
SALDO		Nog te betalen:	
gewone rekening	" 2724,13	Mars et Historia 1971	" 895,05
4% rekening	" 6221,10	verzendkosten 1971	" 99,86
		andere porti 1971	" 100,--
		KAPITAAL ƒ 7542,78 - ƒ 204,46 =	7338,32
TOTAAL	ƒ 9153,23		ƒ 9153,23

TOELICHTING:

1. De jaarrekening 1971 werd gecontroleerd door de in de algemene ledenvergadering van 25 september 1971 benoemde kascommissie. Deze verklaarde de boeken in orde te hebben bevonden en heeft geconstateerd dat de administratie op goede wijze werd bijgehouden.
   De commissie stelt het bestuur voor, de penningmeester voor het door hem gevoerde beleid te déchargeren.

2. Over het verslagjaar 1971 sluit de balans met een kapitaal van ƒ 7338,32; het nadelig saldo over het verslagjaar bedroeg ƒ 204,46.

3. De begroting voor het verslagjaar (opgesteld begin 1970) sloot met een batig saldo van ƒ 500,--. Het nadelig saldo is voornamelijk ontstaan door de post "kosten jubileum/jaarvergadering", waarover bij het opstellen van de begroting nog niets bekend was.

4. In de loop van het verslagjaar werden door leden gekocht: 28 Tritt-kalenders en 5 series Tritt-uniformprentbriefkaarten.

5. De vereniging telde op 31 december 1971:
295 betalende leden, waarvan 13 leden voor het leven en
16 verenigingen op basis van uitwisseling.

BEGROTING 1973

contributies	ƒ	4.000,--	Mars et Historia	ƒ	3.000,--
rente	"	250,--	verzendkosten	"	400,--
advertenties	"	200,--	portokosten	"	500,--
toevallige baten	"	100,--	bureelbehoeften	"	200,--
			bestuurskosten	"	200,--
			abonnementen	"	250,--
			SALDO		n i h i l
TOTAAL	ƒ	4.550,--	TOTAAL	ƒ	4.550,--

De penningmeester

MAURITSHUIS TE WILLEMSTAD - N.Br.

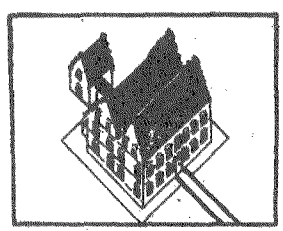

O P R O E P:
Momenteel vindt te Willemstad N.Br. de restauratie plaats van het Mauritshuis,ook wel bekend als het Prinsenhof, Gouvernement of Infirmerie.

Dit gebouw heeft een rijk verleden. Opgezet als jachtslot van de Oranje's in 1623, gedeeltelijk verwoest tijdens het beleg der Fransen in 1793, heeft het tot 1954 een militaire bestemming gehad, resp. als gouverneurswoning, militair magazijn, hospitaal tevens postduivenstation, marechausseekazerne.

Ongevraagd heeft het gemeentebestuur van oud-militairen reeds waardevolle inlichtingen over dit gebouw ontvangen waar het bij de restauratie profijt van heeft.

Het gemeentebestuur is daarvoor zeer erkentelijk.

Het zou bijzonder op prijs gesteld worden, indien oud-militairen of anderen, die aan het Mauritshuis nog herinneringen hebben en wellicht informatie kunnen verstrekken over grotere of kleinere verbouwingen, zich met de Burgemeester van de gemeente Willemstad N.Br. in verbinding zouden willen stellen.

Ook alle historische gegevens - in de ruimste zin des woords - over het Mauritshuis zijn welkom.

VLAGGEDAG VAN DE NEDERLANDSE VERENIGING VOOR VLAGGENKUNDE.

Zaterdag 9 september 1972 organiseert de NVVV in Valkenburg voor leden en belangstellenden haar najaarsvlaggenfeest. Een drietal sprekers hebben zich bereid verklaart tot het houden van voordrachten met diavertoningen.

De bekende vlaggenkundige HANS HORSTMANN (burgemeester b.d. van Trier) zal spreken over de Vlaggen van de Drie-Koningen. De voorzitter van de Belgische Vereniging voor Genealogie en Heraldiek, ROGER HARMIGNIE behandelt een facet van de verweving van heraldiek en banistiek.

Belangrijk in het bijzonder voor onze leden is een voordracht van COMMANDANT ARTHUR GALLAND, in opdracht van de Sectie Geschiedenis van de Generale Staf van de Belgische Krijgsmacht, over: EMBLEMEN EN EERVOLLE VERMELDINGEN VAN DE BELGISCHE KRIJGSMACHT. Met deze lezing wordt voor het eerst een boek in het licht gebracht, dat over dit onderwerp zal verschijnen en dat tot op heden de eerste publicatie over de insignisa van de Belgische Krijgsmacht is.

De gehele dag wordt omringd door ontvangsten (o.a. door het Gemeentebestuur), lunch, diner en bezichtigingen. DEELNEMING WORDT OPENGESTELD VOOR LEDEN EN LEZERS VAN „MARS ET HISTORIA' tegen de speciale prijs van ƒ 8,50; incl.koffie, thee, aperitiefs, wijnen, lunch en diner ƒ 26,--. (Betaling bij aankomst in Valkenburg, Rest. Tummers te 10.30 uur).

AANMELDING IS ECHTER NOODZAKELIJK VOOR 15 AUGUSTUS 1972 bij het secretariaat van de NVVV, Huis Midgaard aan de Brink, Muiderberg.

Desgewenst kan voor VVV-bemiddeling bij het reserveren van hotel of pension gezorgd worden.

MUSEUM MILITAIRE WIELRIJDERS

Onze leden J.L.H.A. Antoni en Drs. G.D. Cornelissen de Beer, resp. oud-kapitein van 1 R.W. en oud.res.luitenant van 2 R.W., hebben het initiatief genomen tot de oprichting van de Stichting „MUSEUM MILITAIRE WIELRIJDERS'. De akte is in april j.l. gepasseerd voor Notaris W.H. Gesner van der Voort te Delft, eveneens oud-res. luitenant bij de wielrijders en lid van onze vereniging.

Inschrijving van de Stichting in de openbare registers van het Ministerie van Justitie heeft inmiddels plaatsgehad.

In het oude fortwachtershuisje op het terrein van de Isabellakazerne te Den Bosch, de bakermat van de voormalige wielrijders, is sedert enkele jaren reeds een bescheiden foto-collectie aanwezig. Het is de bedoeling deze uit te breiden tot een historische korpsverzameling.

EENIEDER, DIE OP ENIGERLEI WIJZE EEN BIJDRAGE AAN DIT MUSEUM MEENT TE KUNNEN LEVEREN WORDT VERZOCHT ZICH MET DE STICHTING IN VERBINDING TE STELLEN.

Het voorlopige correspondentie-adres is: BARNSTEENHORST 160 - DEN HAAG, TELEFOON 070-85.44.38.

CORRECTIE OP ARTIKEL "LOMBOK" in Aprilnummer

De Marineartillerie:	Bewapening:
Hr.Ms."Koningin Emma" (absent van 2-13 september)	8 x 12 cm.A. dracht 3600 meter 6 x 17 cm.A. " 5000 "
Hr.Ms."Tromp" (vertrok vóór de overval en was op 2 september terug)	dezelfde bewapening als "Koningin Emma"
Hr.Ms."Sumatra" (vertrok voor overval)	1 x 21 cm. dracht 12000 meter 1 x 15 cm. " 10000 "
Hr.Ms."Borneo" (vertrok voor overval, 13 september terug)	6 x 10,5 cm.lang 35,dracht 9000 m
Hr.Ms."Bali" (aankomst op 13 september)	1 x 15 cm.A. dracht 5000 meter
Hr.Ms."Prins Hendrik" (steeds aanwezig)	4 x 23 cm. dracht zeer gering 4 x 12 cm. " 3600 meter

A D V E R T E N T I E S

Piet Hasenbos , St.Bernulphuslaan 4, Eindhoven,
zoekt de volgende helmen:

KNIL met lederen nekklep
Mariniers vóór 1940

Ruiling mogelijk.

Gevraagd Schouderstrips van het Korps Mobiele Colonnes, namelijk:

BRANDWEER COLONNE (rode letters op zwarte stof)
GENEESKUNDIGE COLONNE (groene letters op zwarte stof)

J.L.Frek, B.W. ter Kuilestraat 333, Enschede.

Belangstellenden in handvervaardigde schaalmodellen van Nederlandse kanonnen kunnen bij H.Breedveld, Franselaan 188c, Rotterdam, telefoon 010-154110, inlichtingen verkrijgen over de mogelijkheid deze tegen kostprijs (looplengte 12 cm *f* 125,--, looplengte 14 cm *f* 175,--) van de invalide maker over te nemen.

EEN EPISODE UIT DE BEVRIJDING VAN NEDERLAND IN 1944 EN 1945

door W. van der Heem

De hierna volgende schets pooqt een episode te beschrijven uit de bevrijding van Nederland van het Duitse juk in de periode september '44 - mei '45 en wel van de bevrijding van de in Limburg gelegen Oostoever van de Maas vanaf Roermond naar het Noorden, m.a.w. van het gebied Roermond-Venlo-Well-Afferden-Gennep. Daarbij is getracht in het bijzonder het optreden van de Britse (Schotse) troepen te belichten, die daar hebben gestreden.
Zoals één blik op de kaart U zal leren, was deze bevrijding niet een op zichzelf staande actie. Zij moet worden beschouwd als een onderdeel van de gevechten ter bevrijding van het Noordenijke Rijnland omsloten door de rivier de Maas, het Reichswald en de rivier de Rijn.

Laat ons zien hoe de kaarten van het krijgsspel lagen in februari en maart 1945. Na de glorieuze opmars van de geallieerde legers door Frankrijk en België in de zomer van 1944 was het plan van Montgomery om door middel van een in één klap te vormen bruggehoofd over Maas, Waal en Rijn snel in de Noord-Duitse laagvlakte binnen te dringen verijdeld. Het echec van de bondgenoten bij Arnhem in september 1944 is ons allen bekend. Niettemin had men niet stilgezeten. In harde gevechten had het 1e Canadese leger onder leiding van Generaal Crerar zich van Zeeland en West-Brabant meester gemaakt, waardoor de haven van Antwerpen ter beschikking was gekomen. Het 2e Britse Leger had in november het oostelijke deel van de provincie Noord-Brabant veroverd en in begin december de westelijke Maasoever in Limburg bereikt. (zie Schets 1)
Toen brak plotseling op 16 december het bekende Duitse tegenoffensief in de Ardennen los, waardoor tot half januari 1945 geallieerde initiatieven op het Westfront tot stilstand waren gekomen.
Men besloot nu allereerst het noordelijke gedeelte van het Rijnland te veroveren, omdat men de verorering hiervan het Ruhrgebied, het industriële hart van Duitsland vrij zou komen en omdat de beste overgangsplaatsen voor een gewelddadige rivierovergang over de Rijn, tevens leidend naar de Noordduitse Laagvlakte, Noord van het Ruhrgebied lagen. De operatie zou als een dubbele omvatting worden uitgevoerd en met het 1e Canadese en het 2e Britse Leger op de noordelijke vleugel en het 9e Amerikaanse Leger op de zuidelijke omvattende vleugel. Montgomery had als commandant van de Noordelijke Legergroep de algehele leiding in handen. Door de tangbeweging zou het tussenliggende gebied automatisch in geallieerde handen vallen en daarmee dus ook Noord-Oost Limburg. (zie Schets 2)

De noordelijke stoot, uit te voeren door de Canadezen en de Britten, genaamd "Operatie Veritable" zou op 8 februari beginnen.
In de eerste plaats moest daarbij een aanval worden uitgevoerd ep de nog altijd zeer sterke Westwall, die door de Duitsers immers in 1940 was aangelegd langs de toenmalige Westgrens en die hier door het Reichswald liep. Drie divisies zouden hier in front optreden met twee Canadese divisies als dekking op de linkerflank en als bescherming op de rechterflank de 51e (Schotse) Highland Division, die na de doorbreking van het Reichswald richting Gennep zou moeten opmarcheren. Na het slagen van de doorbreking zou het gezamelijke aanvalsdoel in de Lijn Emmerich-Calcar-Goch liggen.

De zuidelijke stoot, genaamd "Operatie Grenade" onder leiding van Generaal Simmonds, commandant van het 9e Amerikaanse Leger, zou later beginnen dan de noordelijke om zoveel mogelijk Duitsers naar het Noorden te lokken. Bovendien moets de aanvalsdatum van de aanval nog worden uitgesteld, omdat de Duitsers de kans kregen de stuwdammen in de bovenloop van de Roer door te steken, waardoor dit gewoonlijk zo smalle riviertje een geweldige hindernis werd. Na het overschrijden van de Roer zou richting Neuss worden doorgestoten. Op de linkerflank zou daarbij de 35e Amerikaanse Divisie naar Roermond en Venlo doorstoten.

Hoe zag de toestand er nu aan Duitse zijde uit? In de loop van de zomer en de hersst hadden de Duitse troepen steeds terug moeten trekken. De met de leiding belaste generaals hadden voortdurend alle zeilen moeten bijzetten om te voorkomen, dat grote lacunes in het front zouden ontstaan. Uiteindelijk werden de resterende en gehavende troepen, versterkt met enkele van het Oostfront overgebrachte onderdelen, gehergroepeerd in een Legergroep H onder General-Oberts von Blaskowitz, Noord van de lijn Düsseldorf-Roermond en in een Legergroep B onder leiding van Maarschalk Model Zuid van deze lijn.
(zie Schets 1)
Het zou ons te ver voeren na te gaan, hoe het in verhouding tot de frontbreedte geringe aantal Duitse divisies de strijd heeft gevoerd. Het was een vergeefse poging ieder nieuw gat weer te stoppen en het bleef bij een wanhopig heen en weer schuiven van divisies. Waar evenwel werd gevochten boden de Duitsers krachtig weerstand, hetgeen moge blijken uit het feit, dat zij bij deze acties 48.000 gesneuvelden hadden tegenover een verlies van 53.000 krijgsgevangenen. Daartegenover staan b.v. de Canadese verliezen, over één maand genomen, van 16.000 man.

De Nederlandse bevolking van Noord- en Oost-Limburg werd in de winter van 1944-1945 al spoedig bij de gevechtshandelingen betrokken. Sinds december 1944 was het gebied in de frontlijn komen te liggen en dook het evacuatiespook voor de bevolking op. De zoveel mogelijk in de kelders van de huizen levende mensen in verband met het vuur binnen de frontlijn moesten in de loop van de winter geleidelijk op last van de Duitsers hun huizen verlaten en werden op gebrekkige wijze weggevoerd.
De ellende begon in Gennep, dat op 16 october reeds moest evacueren. De dorpen langs de Maas volgden successievelijk. Te Venlo wist burgemeester Mr.

Zanders de evacuatie langen tijd tegen te houden, totdat de Duitser er begin januari een einde aan maakte. Op 14 januari werd door de S.S., die langzamerhand bijna overal de Wehrmacht had vervangen, de bevolking van een stadswijk gewoon uit de huizen gesleept en voortgedreven en dit geschiedde de volgende dagen evenzo met de andere wijken.
Op 20 januari volgde daarop de evacuatie van Roermond. Wijs geworden door slechte ervaringen elders opgedaan voerden de Duitsers de evacuatie hier zeer systematisch uit. Het gevolg was, dat slechts 4000 mensen in de stad achterbleven.
Toen in februari de operatie "Veritable" was begonnen, trokken half februari de zich aan de Maas bevindende Duitse parachutisten-onderdelen uit de omgeving van Venlo en Roermond weg. Troepen van geringe kwaliteit en de gehate Grüne Polizei bleven echter, zodat het gehate Duitse juk bleef drukken. Toen echter ook de operatie "Grenade" op 23 februari was losgebarsten trok de Grüne Polizei enige dagen daarna weg. De hierbovengenoemde 35e Amerikaanse Divisie was op komst, al waren de streekbewoners zich hiervan nog niet bewust. In Venlo en Roermond leefde men als het ware in een vacuum, totdat op 1 maart plotseling gemotoriseerde militaire colonnes kwamen opdoemen. Onaangediend rolden die dag vanuit Kaldenkirschen tanks vrachtauto's binnen. Onverschillig keken er gehelmde hoofden uit, echter met zwarte gezichten. Wat was het geval? Het 784e Tank-Bataljon, onderdeel van de 35e Divisie, grotendeels uit negers bestaande, had opdracht gekregen Venlo te bezetten. Commandant vas de luitenant-kolonel Dahlia, zelf een boom van een kerel, die blijkbaar goed met deze lieden kon opschieten. Zo maakte Venlo dus een "zwarte" bevrijding mee.
De tegenstand, die de vijand bood, was hier wel zeer gering. Een 200-tal Duitse knapen had opdracht gekregen de stad te verdedigen. Het kwam hierop neer, dat de Amerikaanse infanterie kon volstaan met hen te vangen. In Roermond en Tegelen geschiedde hetzelfde en werd evenmin veel strijd geleverd. Na het vallen van de duisternis was de stad Venlo geheel gezuiverd, maar in de omgeving van de Pope-lampenfabriek, Oost van de stad gelegen, bevonden zich nog Duitsers. Deze werden de volgende dag opgeruimd, maar toch zagen zij nog kans enkele huizen en de zich daar bevindende steenfabriek in brand te steken.
De volgende dag reeds werd er een pontonbrug over de Maas gelegd en werd er contact opgenomen met de Britse troepen West van de rivier. De eerste voedselkaravaan trok ook die dag komende vanuit Weert over de brug. Blijkbaar zag de geallieerde leiding goed in dat ook in deze gebieden de voedseltoestand van de bevolking precair was.

Geschiedde de bevrijding in het Zuiden zonder strijd, in het noordelijke deel van dit gebied moest zeer hard worden gevochten en zou er veel bloed vloeien om de zich hardnekkig verdedigende Duitser uit dit gebied te verdrijven. De divisiers die hier de spits hebben afgebeten, waren de Schotse 51e en 52e Divisie. De, reeds hierboven genoemde 51e Highland Divisie was hier eerst aan bod. Haar commandant was de generaal-majoor Thomas Rennie. Deze officier, die reeds de eerste landing op 6 juni 1944 had meegemaakt, zou de oorlog niet overleven. Hij sneuvelde eind maart bij het vormen van een bruggehoofd over de Rijn. De divisie telde drie brigades, de 153e, de 154e en de 155e, waarvan in het bijzonder de 153e Brigade heeft meegewerkt aan de bevrijding van dit gedeelte van het Nederlandse grondgebied.

Voor de aanvalsdag was het plan, dat na het doorschrijden van de Canadese linies nabij Mook en Groesbeek door de 154e Brigade, deze brigade zou doordringen tot de rand van het Reichswald. De 153e Brigade zou daarna volgen, waarbij achtereenvolgens de drie bataljons van de brigade 5/7 Gordons, 5 Black Watch en 1 Gordons gedeelten van de bosrand zouden bezetten. Het laatste bataljon zou daarbij naar de hoofdweg Mook-Gennep doorstoten, die van veel belang geacht werd te zijn als mogelijke enige opmarsweg, als het gehele Reichswald versperd zou blijken te zijn. (zie Schets 3)
Na een geweldige inleidende beschieting van de artillerie verliep de aanval op de 8e februari van de 154e Brigade volgens plan. De 153e Brigade ondervond echter aanzienlijke vertraging, omdat alle bomen langs haar opmarsweg waren vernield, niet alleen doordat de vijand deze had gesteld, maar nog meer door de uitwerking van het eigen artillerie-vuur.
Na een zeer oncomfortabele doorgebrachte nacht zette de 153e brigade op 9 februari bij dagaanbreken de actie voort. Het 1e Bataljon Gordons moest daarbij zware vijandelijke tegenstand overwinnen, zodat het meer naar het Oosten en verder van de kunstweg af opererende 5 Black Watch deze weg nog eerder bereikte en wel bij Schietberg. Dit bataljon moest hiertoe in file een smalle voetbrug bij de zuidelijke uitgang van het bos overgaan. Deze brug lag onder Duits mortiervuur, maar desalniettemin gelukte het passeren.

1 Gordons wist die dag met twee van haar compagnieën "De Hel", Zuid-Oost van de "Plasmolen" gelegen, te bezetten, maar niet nadat een peloton zware verliezen had geleden en steun van de artillerie was ingeroepen. West van "De Hel" werd eveneens zware tegenstand ondervonden, maar door hergroepering van de compagnieën werd deze weerstand des avonds opgeruimd, waarbij een 70-tal krijgsgevangenen werd gemaakt, maar waarbij ook een gedeelte van een compagnie midden in een mijnenveld terecht kwam.
De opmars werd nu voortgezet en men stootte nu op het riviertje de Niers. De enige brug, die toegang gaf tot het dorp Gennep, was door de Duitsers vernield, zodat de rivier met behulp van andere middelen overschreden moest worden. Het 5e Bataljon Black Watch slaagde bij verrassing in de avond van 10 februari met stormboten de hindernis te overschrijden op een door de Duitsers niet-verwachte plaats Noord-West van het dorp. Het gelukte een bruggenhoofd te vorderen en't bataljon trachtte het dorp binnen te dringen. Gezien de zeer goed gevoerde verdediging van de tegenstander was het nodig 1 Gordons in te zetten om de aanval voort te zetten en Gennep van vijand te zuiveren.
Om grote verliezen te voorkomen moest zeer systematisch te werk worden gegaan, zodat eerst in de morgen van 12 februari het gehele dorp in geallieerde handen was.

Zuid van het dorp Gennep bevond zich in het hoger gelegen terrein evenwel nog steeds vijand en om deze te verdrijven werden in de middag van deze dag 1 Gordons West en 5/7 Gordons Oost ingezet. De opgegeven doelen werden door het vallen van de duisternis bereikt, waarbij 1 Gordons juist de rand van het dorp Heyen bereikte.
Na de val van Gennep werd zodra daartoe de gelegenheid bestond een brug over de Maas geslagen, hetgeen hier zeer goed mogelijk was. Dit betekende een belangrijke verbetering in het aanvoersysteem, daar tot op dit ogenblik alle

aanvoer voor de in het Reichswald strijdende troepen via de lange en vele bezwaren opleverende route over de brug bij Grave moest worden geleid. Hier werd een 1000 m lange baileybrug door de genie gebouwd, die op 15 februari gereed kwam en de langste brug was, die bij de operaties in West-Europa werd geslagen.

De 154e Brigade, die we verlaten hebben bij de bezetting van de rand van het Reichswald, had inmiddels dwars door de Siegdriedlinie heen terrein gewonnen en was door Hekkens, een grenspost aan de Nederlands-Duitse grens, gekomen. Dit gehucht had een beheersende positie ann de Zuidrand van het Reichswald. De Duitsers hadden alle huizen ervan tot bunkers verbouwd. Krachtig werd dan ook hier weerstand geboden, maar met behulp van overmachtigde artilleriesteun werd het punt toch snel genomen. Aan de andere zijde van het gehucht waren inmiddels onderdelen van de 53e Infanterie Divisie aangekomen, de divisie, die links van de 51e Divisie was opgerukt en waarmede nu contact werd opgenomen.

Laten we terugkeren naar de sector Heyen. Hier bleek in de nacht van 13 op 14 februari weer eens hoe snel het moreel door onverwachte gebeurtenissen kan worden beïnvloed. Bij een compagnie van 1 Gordons vloog door het afschieten van een fosforgranaat door een Duitse patrouille het rieten dak van een door Schotten voor legering gebruikte schuur in brand. De Duitsers schoten, voordat zij het hazenpad kozen, op de naar buiten rennende vijand. Zij bereikten echter een ongedacht resultaat. De in verwarring geraakte Schotten dachten met een grote aanval te doen te hebben, gaven het bericht door en binnen zeer korte tijd was het gehele bataljon in stelling, vurende op de aanvallende, imaginaire vijand.
Bij daglicht op 14 februari werd de aanval op Heyen voortgezet. De troepen waren echter zeer vermoeid door practisch vier nachten zonder slaap en de aanval vorderde niet veel. Met de steun van een groep Chruchill-tanks wist men echter in de loop van de middag het dorp en omgeving te bezetten en tevens in het kasteel Zuid van Heyen door te dringen.

Inmiddels was het eerste gedeelte van de operatie "Veritable" geëindigd en was het gehele Reichswald en de stad Kleef in geallieerde handen. Men zou nu concentrisch op de stad Goch aanvallen, waarbij de 51e Diviiie van het Westen uit op de stad zou aanrukken. In verband hiermede verplaatste de 153e Brigade zich op 18 februari vanuit de sector Heyen richting Oost.
De taak om langs de as Gennep-Venlo door te stoten werd nu opgedragen aan de 52e (Schotse) Lowland Divisie. Deze divisie had een eigenaardige opleidingstijd gehad. Oorspronkelijk bestemd als bergdivisee, werd zij later een luchtlandingsdivisie om tenslotte toch te worden uitgerust en de taak te krijgen van een infanterie-divisie. Zijstond onder commando van generaal-majoor Hakewill Smith. Evenals bij de 51e Divisie bestonden haar brigdaes uit bataljons van verschillende Schotse regimenten.
De divisie, die in october '44 op het vasteland was aangekomen, werd nu vanuit haar sector van de verdediging van de westelijke Maasoever via Mook naar Gennep overgebracht om daar de taak van de 153e Brigade over te nemen.

De opdracht was om op 16 februari het zgn. Broederbosch Noord-Oost van Afferden te bezetten. Hierbij trad het 5e Bataljon van de King's Own Scottish Borderers West en het 5e Bataljon van de Highland Light InfanteryOost op. De uitvoering van de opdracht was niet eenvoudig, daar de Duitse parachutisten hevige tegenstand boden en vooral 5 KOSB leed ernstige verliezen, zodat haar taak door 7/9 Bataljon Royal Scots moest worden overgenomen. Vele kaderleden sneuvelden en één van de pelotons moest gedurende enige uren door één van de manschappen worden aangevoerd. Toch wist men terrein te winnen en gedurende de avond werd nog het gehele bos bezet.

De Duitse weerstand was hier nu geheel opgeruimd, zodat het 1e Bataljon Glasgow Highlanders het dorp Afferden op 17 februari geheel kon bezetten.
Zuid van het dorp was echter het daar lopende beekje veranderd in een tankgracht, die over enkele kilometers lengte door de hoge Maasstand in een inundatie was veranderd.
Hevig Duits vuur verhinderde iedere overgangspoging.
Ook pogingen om naar het noorden door te stoten en zo via Grote Horst de opmars voort te zetten.
Hier lag namelijk het kasteel Blijenbeek in de weg.
Omgeven door een gracht lag het met de ene zijde aan de kunstweg Afferden-Grote Horst en werd het aan de andere zijde door de tankgracht begrensd.
Hoewel het kasteel achteraf slechts door 15 parachutisten bezet leek te zijn geweest liepen door het vuur van goed opgestelde en juist bediende infanteriewapens toch twee Schotse bataljons hier vast.

Twee dagen achtereen werden er tervergeefs aanvallen gedaan.
Op 17 februari deed 6 Highland Light Infantry een direkte aanval uit het Westen op het kasteel, waardoor twee pelotons praktisch geheel sneuvelden.
Een de volgende dag door 4 KOBS gedane aanval met steun van Churchill-tanks vanuit de Noord- Westelijke bosrand mislukte eveneens.
Honend werd uit het kasteel de aanvallers in hun eigen landstraal toegeroepen het maar op te geven.
De laatste troef moest nu wel worden uitgespeeld door de Royal Airforce te hulp te roepen.
Spitfires lieten een 9- tal 1.000 ponds bommen op het kasteel vallen, waarmee de verdediging was uitgeschakeld.
Toch kan hier worden gesproken van een ernstige echec voor de bondgenoten en een eclatant Duits sukses in het kader van hun vertragende akties.

De volgende dagen werd de opmars voorlopig niet meer voortgezet.
Op 19 februari was Goch in geallieerde handen gevallen, maar in het Noord-Oosten vonden de Canadese eenheden ernstige belemmeringen bij haar opmars.
Met kleinere akties werd nu volstaan, waarbij 6 HLI op 27 februari Grote Horst bezette en 4 KOSB, na een geslaagde overgang over de tankgracht de steenfabriek van Heukelom kon bezetten.
Nu kon langs de as van beweging vlot worden doorgestoten.
Kort na 1 maart viel het dorp Well de geallieerden in handen, een belangrijk punt aan de Maas voor een eventuele bruggenbouw.

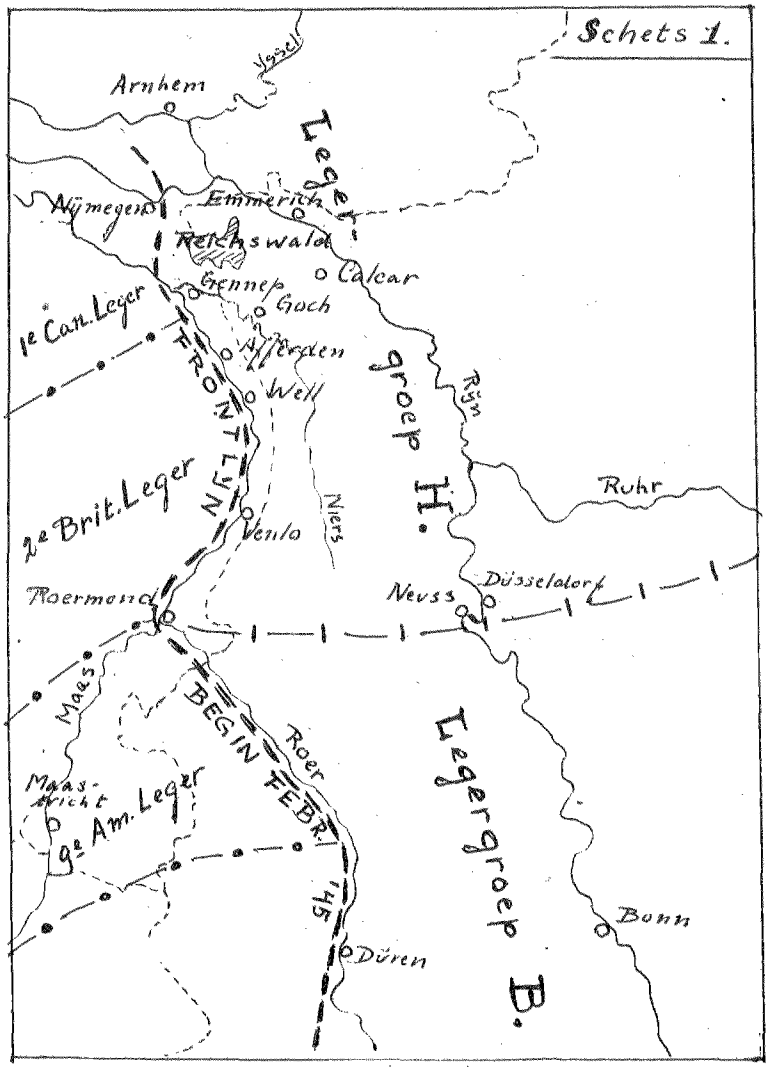
Schets 1.
Arnhem
Yssel
Leger-
Nijmegen
Emmerich
Reichswald
Calcar
Gennep
Goch
1e Can. Leger
Afferden
Well
FRONTLYN
groep H.
Rijn
Ruhr
2e Brit. Leger
Venlo
Niers
Roermond
Neuss
Düsseldorf
Maas
BEGIN FEBR. '45
Roer
Legergroep B.
Maas-
tricht
9e Am. Leger
Bonn
Düren

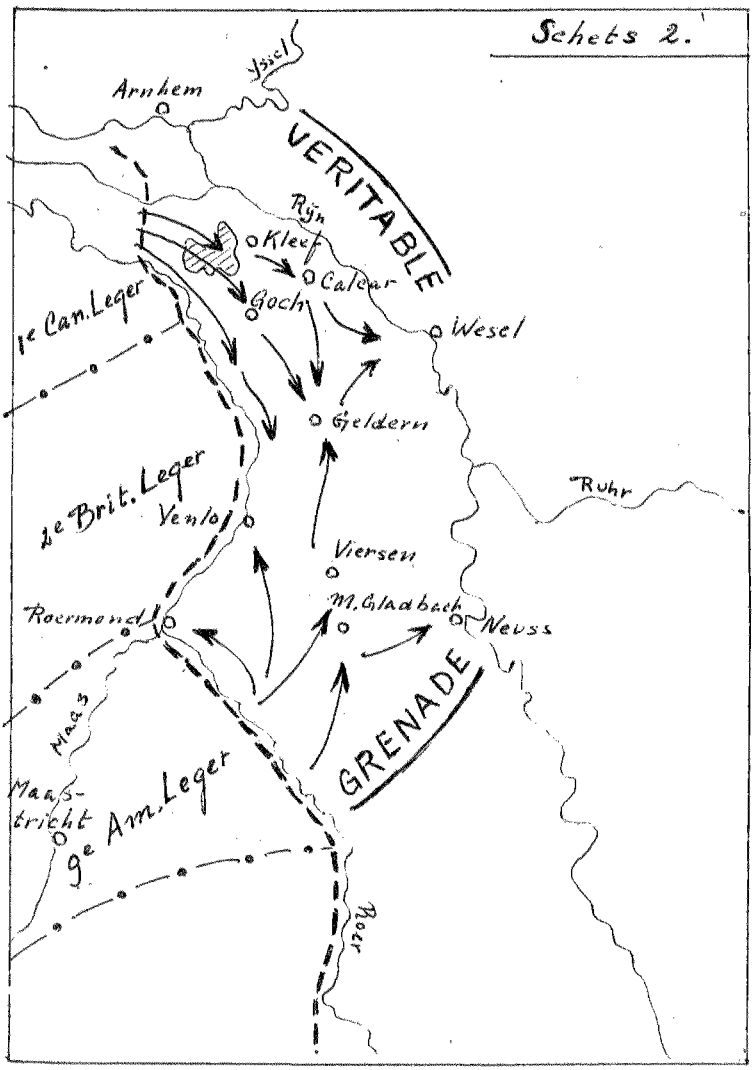
Schets 2.
Arnhem
Ijssel
VERITABLE
Rijn
Kleef
Calcar
Goch
Wesel
1e Can. Leger
Geldern
2e Brit. Leger
Venlo
Ruhr
Viersen
M. Gladbach
Neuss
Roermond
Maas
GRENADE
Maas-
tricht
9e Am. Leger
Roer

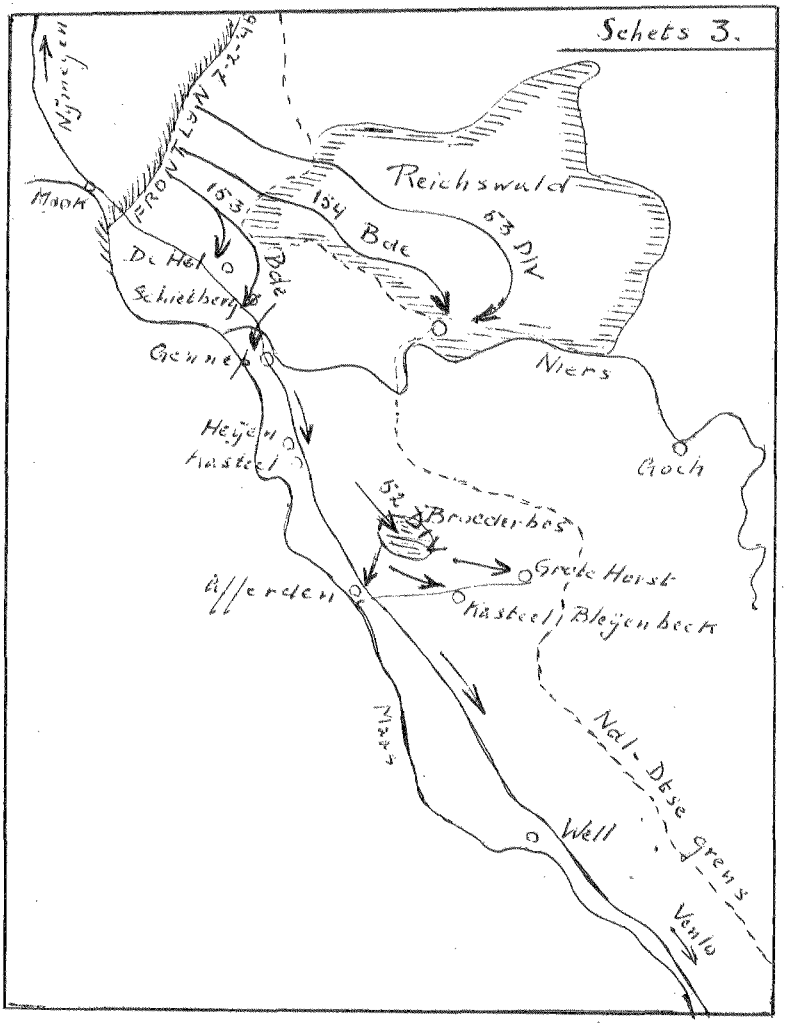
Schets 3.
Nijmegen
FRONTLIJN 7-2-40
Mook
153
154 Bde
Reichswald
53 Div
De Hel
Schiebberg
Bde
Gennep
Niers
Heijen
Kasteel
Goch
52 Div
Broederbos
Grote Horst
Afferden
Kasteel
Bleijenbeek
Maas
Nal-Dtse grens
Well
Venlo

Ongeveer 10 jaar later is daar, zoals u bekend zal zijn, inderdaad, maar nu onder Vredesomstandigheden een militaire baileybrug gebouwd.
Weldra zou verder doorstoten niet meer nodig zijn.
Op 2 maart bereikten bij Geldern de 53e Britse Divisie en de 35e Amerikaanse Divisie, die we immers Venlo hebben gezien bevrijden, elkaar en was de omsingeling van de Duitse troepen in dit gebied voltooid.

Hiermede was de bevrijding van Noord-Oost Limburg een feit geworden.
Zij was tot stand gebracht door de door het doortastende optreden van de geallieerden legereenheden.
Maar ook hier was de overwinning niet op eenvoudige wijze behaald.
De Duitsers had iedere voetbreed gronds hardnekkig verdedigd en slechts ten koste van grote offers op personeels- en materieelgebied werd de zegepalm van de viktorie ten slotte door de geallieerden weggedragen, waarmede de bevolking haar vrijheid hand verkregen.

Bijlage: 3 schetsen

18 juli 1971

De uniformen van de Duitse Bundeswehr (vervolg), door M.Talens.

Het M.v.D.,Territoriaal Commando, de Territoriale Sektoren en de Centrale Militaire Bundeswehrinstanties dragen een wapenschild in de Duitse kleuren, waarop in het midden een hartschild met daarin de Bundesadelaar.
De randen van deze schilden hebben echter ieder een andere kleur.
De legerkorpsen hebben een geel schild met een grote zwarte adelaar in het midden.
Onder de adelaar een Romeins cijfer I t/m III zijnde de aanduiding van het korps.
De Divisie- en Brigade-emblemen zijn zoveel mogelijk samengesteld uit de wapens van de diverse Bundesstaten en/of streken.
Ook hier is binnen de divisie weer onderscheid gemaakt.
Het embleem is gelijk, alleen de rand is steeds anders van kleur.
Voor de divisie een zwart-witte rand,

1e brigade een witte rand.
2e brigade een gele rand.
3e brigade een gele rand.

De scholen en schoolopleidingen dragen een rood schild, waarop twee gekruiste zwaarden.
Onder de zwaarden een witte "L", voor de leerlingen en een witte "S" voor de vaste kern van de school.
Ook bij deze emblemen geeft de kleur van de rand weer aan tot welke wapenschool men behoort.
Deze kleuren zijn in dit geval de wapenkleuren met enkele uitzonderingen

Gevechtstroepenschool I-III en IV	= lichtgroen.
Gevechtstroepenschool II	= rose.
Artillerieschool.	= rood.
Luaschool	= oranjerood.
Verbindingsschool	= citroengeel.
Genieschool	= zwart.
A.B.C. school	= bordeaurood
School Technische Dienst	= middelblauw.
Militaire Politie School	= oranje.
Legervliegwapenschool	= licht grijs.
Rakettenschool	= rood-blauw.
Luchttransportschool	= groen-wit.
School reserve Officieren	= zwart+wit.
Onder Officierenschool	= Wit.

De emblemen met een "L" worden allen gedragen gedurende de opleiding aan die bepaalde wapenschool.
Daarna wordt hij vervangen door een embleem van de grote eenheden.

Leerlingen van de S.R.O. blijven het embleem echter dragen tot het tijdstip, waarop zij worden bevorderd tot officier.
Ook werden er weer mouwonderscheidingstekens i.v.m. de funktie ingevoerd.
Dit zijn zilverkleurige emblemen, machinaal geweven op een ronde grijze ondergrond, met een middellijn van 5 cm..
Het embleem wordt verkregen na een opleiding in de desbetreffende funktie en allen gedragen door O.O. 'n en manschappen (afb 16).
Ook op de sportkleding draagt men een embleem en wel een wit schild met zwarte rand, waarin een zwarte adelaar.
Op het sportshirt en de beide mouwen van het trainingsjack wordt een rangaanduiding gedragen.

Aan deze randaanduiding kan men alleen zien of men met een O.O. of een officier te doen heeft. (afb. 17).
Maart 1968 werd het geheel opnieuw op schrift gesteld in een nieuw kledingsvoorschrift, waarbij alle andere kledingsvoorschriften vervielen.
De kraagpatten van de Pantsergrenadiers, Pantserjagers en Intendancetroepen, alsmede het groene dienstkoord van Soldaat van de Week verdwenen.
Vele nieuwe emblemen werden ingevoerd.
Bemanningen van tanks en panserwagens kregen olijfkleurige baretten, waarop in een stoffen uitvoering het legerembleem was aangebracht.
Ook de dienstmuts en de veldmuts kregen een stoffen embleem (afb.10).
Voor piloten, waarnemers en andere boordpersoneel werden voor elk van de drie krijgsmachtonderdelen een nieuw model "wing" ingevoerd.
Ook de parachutisten kregen een nieuwe wing en wel in drie verschillende uitvoeringen.
Voor scherpschuuters werd het scherpschutterskoord opnieuw ingevoerd, waarop aan de bovenzijde een plaquette met de Bundesadelaar, ook in drie verschillende kleuren te weten, in brons, zilver en goud uitgevoerd. (afb. 18.)

Ook de traditionele armbanden verschenen weer en wel voor de Onderofficierenschool, wachtbataljons en de legersquadrons lichte vliegtuigen.

De legerarmbanden zijn donkergrijs, 3 cm. breed en voorzien van 3 mm. brede zilverkleurige biezen.
Op de band in Gotisch schrift de woorden "Unteroffizierschule I of II en "Wachbataillon".
Voor legersquadrons is dit een dubbele vleugel gelijk aan die van de luchtmacht (afb.1.)
Voor officieren is de band met zilverdraad handgeborduurd, onderofficieren en manschappen machinaal geweven (afb. 19)

Gevechtskleding.

De gevechtskleding bestond in de eerste jaren uit een gecamoufleerde broek met twee opgestikte zakken en een jas met vier opgestikte zakken en vaste capouchon.
Hierbij werden zwarte hoge schoenen met enkelstukken gedragen.
Als helm droeg men de gewone Amerikaanse binnen- en buitenhelm.
Korporaals en manschappen droegen de rangonderscheidingenstekens op de bovenmouw.
Bij onderofficieren en officieren waren deze ingeweven op schuifpassanten.

Langzamerhand wijzigde ook hier het beeld.
Eerst veranderde de broek, later cok de jas en vervolgens werd nieuwe olijfkleurige gevechtskleding ingevoerd.
Behalve nieuw model rangonderscheidingtekens kreeg men ook een nationaliteitsembleem, iets wat wij in ons leger missen.
Om de epaulet wordt een lis gedragen in de kleur van het wapen of dienstvak (afb.20)
Ook de helmen veranderden.
De binnenhelm verdween en het binnenwerk werd weer vast gemonteerd in de stalen helm, waarbij tevens verschillende maten werden ingevoerd.

„DE DONDERBUS"

Sophiakade 5 b, Rotterdam 3016

GEOPEND VRIJDAG 19.00 - 21.00 uur

ZATERDAG 10.00-18.00 UUR

Inkoop - Verkoop - Ruil

Oude wapens — Antiek — Munten

MILITARIA

w.o. Bajonetten — Sabels — Degens — Zwaarden — Uniformen

van soldaat tot generaal.

Helmen in 100 verschillende uitvoeringen.

Orden en Erentekenen — ned., duits, russ., frans enz.

Emblemen — Tinfiguren — Vreemdelingen Legioen — Para

Commando — enz.

Camouflage uitrustingstukken — Ponjaards

DOCUMENTATIE

over Wapens van antiek tot modern — Uniformen — Munitie

Alle soorten Boeken en Tijdschriften van 2e W.-oorlog

Originele Documenten — Verzetsbladen — Strooibiljetten —

Aanplakbiljetten — Foto's — Films en Projectoren

Gramofoonplaten

Zend- en ontvanginstallaties — Veldtelefoons —

Mijndetectors — Afstandmeters — Kijkers

Privé: J. WINTERS

Goudserijweg 77, Rotterdam, telefoon 010-126297

JACQUES SCHULMAN N.V.
AMSTERDAM-C. - KEIZERSGRACHT 448

Telefoon: (020) 233380 - 247721

NEDERLANDSE- en BUITENLANDSE MILITAIRE PENNINGEN

RIDDERORDEN, ONDERSCHEIDINGSTEKENEN en LITERATUUR
over deze onderwerpen.
Ook leveren wij miniaturen, knoopjes, strikjes, batons

offset-drukkerij peters
tuinweg 24 oisterwijk telefoon 04242-2879

herdruk
kleurendruk
folders
tijdschriften
stickers
ontwerpen

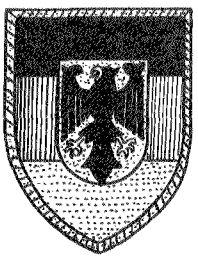

Schild in de Duitse kleuren waarop een hartschild met zwarte Duitse adelaar:

gouden rand = M.v.D.

roden rand = Centrale Militaire Bundeswehr Instanties.

zwart-witte rand = Commando Territoriale Verdediging.

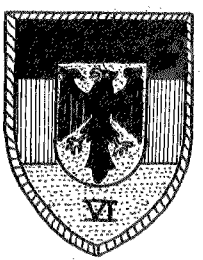

Schild als boven met zwart-witte rand, onder het hartschild een Romeins cijfer (I t/m VI).

I =Kiel IV=Wiesbaden

II =Hannover V=Stuttgart

III=Dusseldorf VI=München

Territoriale Sectoren.

Legerkorpsen.

Goudgeel schild omgeven door een zwarte rand. Op het schild een zwarte adelaar.
Onder de adelaar een Romeins cijfer I t/m III voor het nummer van het Legerkorps.
(hier 3e Legerkorps)

afb. 11

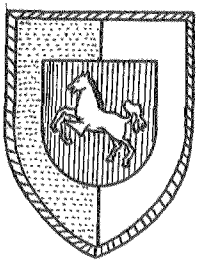

1e Pantsergrenadierdivisie.

Schild gedeeld in rechts geel links wit waarop een hartschild in rood met een springend paard in wit.

witte rand: 1e Brigade

rode rand : 2e Brigade

gele rand : 3e Brigade

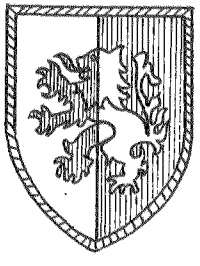

2e Jagerdivisie.

Schild gedeeld in rechts wit links rood waarop een klimmende leeuw,gedeeld in rechts rood en links wit.

witte rand: 4e Brigade

rode rand : 5e Brigade

gele rand : 6e Brigade

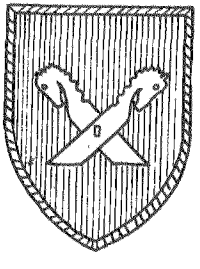

3e Pantserdivisie.

Rood schild waarop in de vorm van een kruis twee gestijleerde paardenhoofden in wit.

witte rand: 7e Pagrenbrigade

rode rand : 8e Pabrigade

gele rand : 9e Pagrenbrigade

afb.12

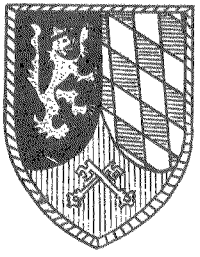

4e Jagerdivisie.

Een in drieën gedeeld schild waarin rechts een gouden leeuw op zwart veld.Links blauw-wit geruit,twee gekruiste sleutels op een rood veld.

witte rand: 10e Jagerbrigade

rode rand : 11e Jagerbrigade

gele rand : 12e Jagerbrigade

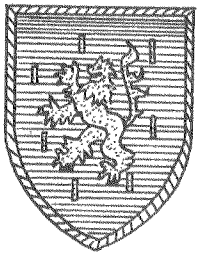

5e Pantserdivisie.

Een lichtblauw schild waarop een naar rechts klimmende gouden leeuw omgeven door zeven gouden rechthoekige blokken.

witte rand : 13e Pagrenbrigade

rode rand : 14e Pabrigade

gele rand : 15e pagrenbrigade

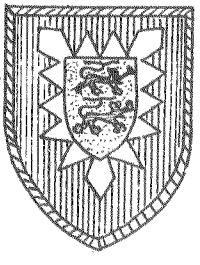

6e Pantsergrenadierdivisie.

Een rood schild waarop een geel hartschild met twee naar rechts gerichte blauwe leeuwen.Het hartschild omgeven door een wit driehoek motief.

witte rand: 16e Pagrenbrigade

rode rand : 17e Pagrenbrigade

gele rand : 18e Pabrigade

afb.13

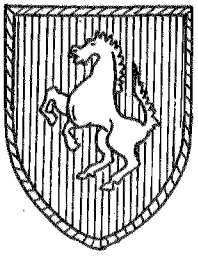

7e Pantsergrenadierdivisie.

Een rood schild waarop een naar rechts gericht wit steigerend paard.

witte rand: 19e Pagrenbrigade

rode rand : 20e Pagrenbrigade

gele rand : 21e Pabrigade

10e Pantsergrenadierdivisie.

Een gouden schild waarop een naar rechts gerichte klimmende zwarte leeuw.

witte rand : 28e Pagrenbrigade

rode rand : 29e Pagrenbrigade

gele rand : 30e Pabrigade

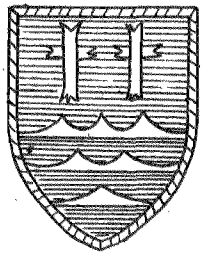

11e Pantsergrenadierdivisie.

Een lichtblauw schild met in het bovendeel twee gele Latijnse kruizen. In het onderste deel drie witte golven.

witte rand: 31e Pagrenbrigade

rode rand : 32e Pagrenbrigade

gele rand : 33e Pabrigade

afb. 14

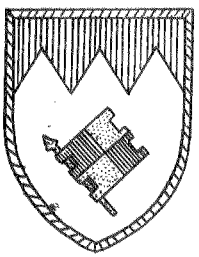

12e Pantserdivisie.

Een grijs schild met een getand rood schildhoofd. Op het grijze deel een middeleeuws vaandel. Het vaandel in vieren gedeeld, rechts boven en links onder in rood, links boven en rechts onder in geel.

witte rand : 34e Pagrenbrigade

rode rand : 35e Pabrigade

gele rand : 36e Pabrigade

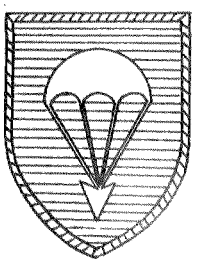

1e Luchtlandingsdivisie.

Lichtblauw schild waarop een lichtgrijze parachute waaraan een naar beneden gerichte lichtgijze pijlpunt.

witte rand : 25e Luchtlandingsbrigade

rode rand : 26e Luchtlandingsbrigade

gele rand : 27e Luchtlandingsbrigade

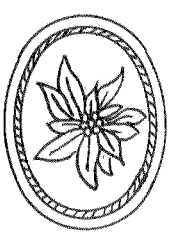

1e Bergdivisie.

Donkergroen ovaal schild met witte edelweiss. De rand in de kleuren zwart-wit.

witte rand: 22e Bergbrigade

rode rand : 23e Bergbrigade

gele rand : 24e Bergbrigade

afb. 15

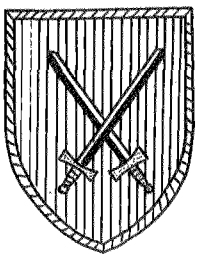

Troepenambt.

Rood schild waarop twee schuin-gekruist naar boven gerichte zwaarden. Het gevest in geel de klingen in zwart-wit.

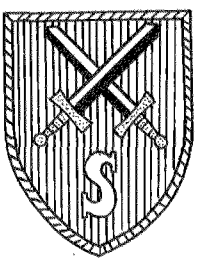

Wapenscholen (staf).

Schild als boven doch onder de zwaarden een witte letter "S" van "Schulen".

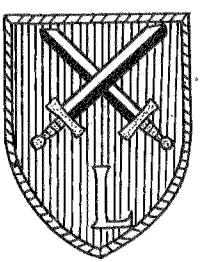

Wapenscholen (leerlingen).

Schild als boven doch onder de zwaarden een witte letter "L" van "Lehrbrigaden".

afb. 15a

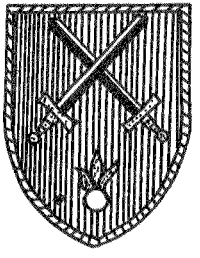

Depotorganisaties.

Schild als boven doch onder de zwaarden een witte springende granaat met gele vlammen.

Nieuw ingevoerde emblemen sinds augustus 1971.

Territorialkommando NORD

Territorialkommando SÜD

Territorialkommando SH = Schleswig-Holstein.

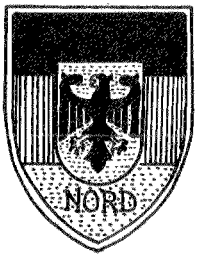

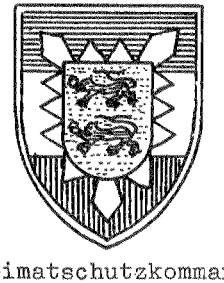

Heimatschutzkommando 13

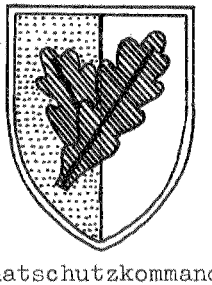

Heimatschutzkommando 14

afb. 15b

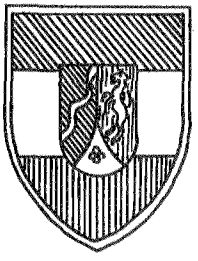

Heimatschutzkommando
15

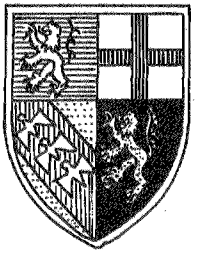

Heimatschutzkommando
16

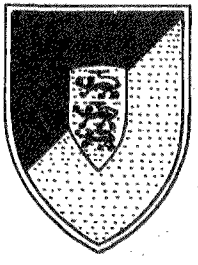

Heimatschutzkommando
17

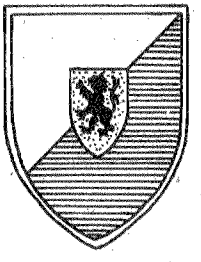

Heimatschutzkommando
18

afb. 15c

Schirrmeister.

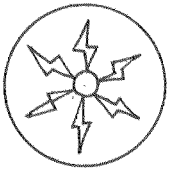

Funkmeister.

Rechnungsführer.

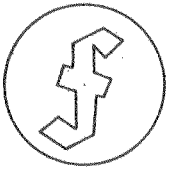

Feuerwerker.

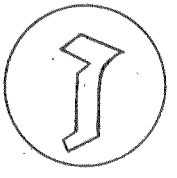

Instandsetzungstrupp-führer.

Radar- und Feuerleitfeldwebel.

Bootsführer.
(Pioniere)

Wallmeister
(Pioniere)

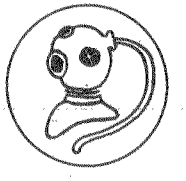

Taucher
(Pioniere)

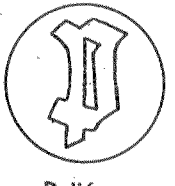

Prüfer.
(für Fallschirme)

Absetzer.
(Luftlande[illegible]truppe)

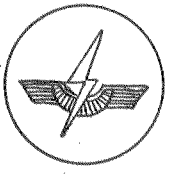

Flugsicherungspersonal.

afb. 16

"Heeresbergführerabzeichen"

Twee schuin gekruiste naar boven gerichte pikhouwelen waarop een zilverkleurige Edelweiss omgeven door een samengebonden rol touw.
Aan de onderzijde het woord "Heeresbergführer".
Het geheel op een groene ondergrond.
Er zijn twee uitvoeringen.
Handgeborduurd in zilverdraad voor uitgaanstenue.
Machinaal geborduurd voor dienstuniform.

"Emblemen voor verbindingspersoneel"

Ronde grijze emblemen, 55 mm in diameter waarop een naar beneden gerichte bliksemschicht omgeven door een rand in dezelfde kleur als de bliksemschicht.

Witte bliksem = Tastfunker
Rode bliksem = Sprechfunker
Goudgele bliksem= Fernsprecher

afb. 16a

Leger en Luchtmacht.

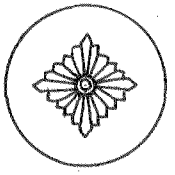

"Embleem voor officiersopleiding".

Zilveren ster op grijze of blauwgrijze ondergrond;4,5 cm in diameter.
Wordt op beide ondermouwen gedragen van zowel DT als VT.Indien dit embleem wordt gedragen mogen op deze plaats geen andere emblemen worden gedragen.

"Geographische dienst".

Zilverkleurige wereldbol waarop in het midden de hoofdletters GEO. Het geheel op grijze of blauwgrijze ondergrond;4,5 cm in diameter.
Handgeborduurd voor officieren, machinaal geborduurd voor O.O4n en manschappen.

"Embleem voor sluipschutters"

Twee zilverkleurige eikenboombladeren met eikels op een groene ondergrond,geheel omgeven door twee tegengestelde eikenloof kransen aan de onderzijde bijeengebonden door een band. Het geheel op grijze of blauwgrijze ondergrond.
Handgeborduurd voor DT,machinaal geborduurd voor VT.

afb.16b

Leger,Marine en luchtmacht.

"Embleem voor de sportkleding."

Zwarte adelaar op een wit schild omgeven door een zwarte rand waarboven het woord "Bundeswehr". Het geheel weer omgeven door een zwarte rand.
Uitgevoerd in twee verschillende maten:
9 x 11,5 cm voor het sportshirt,
7 x 9 cm voor het trainingsjack.

Op het sportshirt wordt het embleem gedragen aan de bovenzijde, 6 cm onder de halszoom.

Op het trainingsjack op de borstzak 2 cm onder de bovenste rand.
De rangonderscheidingstekens bestaan uit 10 cm lange en 1 cm brede katoenen banden in de kleuren zwart en wit.

Zwart voor het sportshirt,wit voor het trainingsjack.

Onderofficieren dragen 1 streep horizontaal,
Officieren dragen 2 srtepen horizontaal met een onderlinge afstand van 0,5 cm.

Op het sportshirt wordt de streep 2 cm onder de halszoom gedragen,op het trainingsjack 18 cm onder de schoudernaad op beide mouwen.

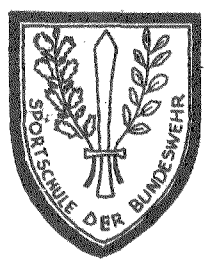

Sportschool
Sonthofen (Allgau)

afb.17

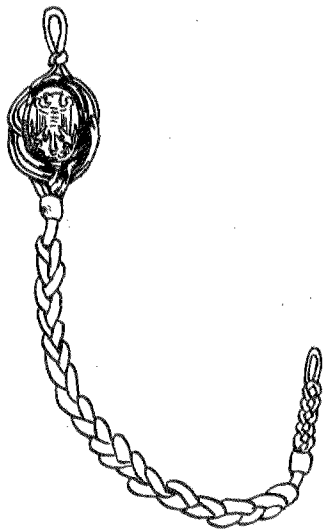

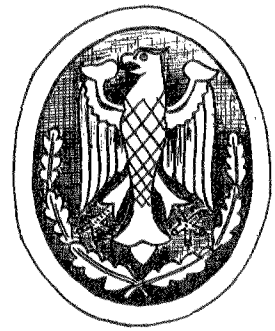

Plaquette.

"Scherpschutterskoord".

45 cm lang gevlochten matzilveren koord met aan de top een verbreed gedeelte afgedekt met grijze stof waarop een ovalen metalen plaquette met Bundesadelaar,de adelaar aan de onderzijde omgeven door een krans van eikenloof.
Voor de Marine is het koord blauw.
Ter onderscheiding van de verschillende klassen in bronzen,zilveren en goudkleurige uitvoering.
Het koord wordt gedragen door O.O.'n en manschappen op het uitgaanstenue.
De bovenste lus bevestigd aan een knoop onder der rechter epaulet,de onderste lus aan de bovenste knoop van de jassluiting.

afb.18

"Armband voor wachtbataljons"

Donkergrijze (leger) of donkerblauwe (luchtmacht) 3 cm brede band met zilverkleurige 3mm brede biezen en opschrift.
Wordt door alle militairen gedragen voor de duur dat zij zijn ingedeeld bij een wachtbataljon.
Officieren kunnen een handgeborduurde armband dragen.

"Armband voor onderofficiersscholen"

Donkergrijze (leger) of donkerblauwe (luchtmacht) 3 cm brede band met zilverkleurige 3 mm brede biezen en opschrift.
Op legerarmbanden een Romeins cijfer achter het woord "Unteroffizierschule" (I of II) voor de desbetreffende school.
Officieren kunnen een handgeborduurde armband dragen.

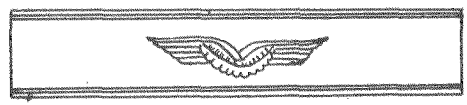

"Armband voor legerluchtmacht"

Donkergrijze 3 cm brede band met zilverkleurige 3 mm brede biezen en gestyleerde dubbele vleugel.
Officieren kunnen een handgeborduurde armband dragen.

afb.19

"Baretemblemen"
(ingevoerd 1 februari 1971)

"Parachutisten"

"Pantsertroepen"

- Zilverkleurige emblemen op:
-bordeaurode baret- -zwarte baret-

"Jagers"
-Goudkleurig embleem op groene baret-

afb.19a

"Vlieger"

Bundesadelaar omgeven door een krans van eikenloof. Ter weerszijden een gespreide vleugel op grijze of blauwgrijze ondergrond.
Naar gelang de opleiding is de eikenloofkrans in brons-, zilver- of goudkleur.
Geborduurd van zilverdraad voor uitgaanstenue, machinaal geborduurd voor dienstuniform.
Wordt boven de rechter borstzak gedragen.

Emblemen voor vliegtuigbemanningen.

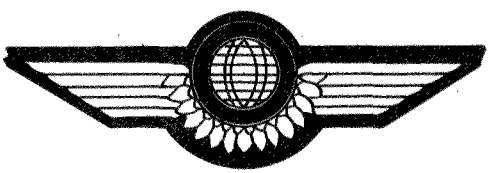

"Waarnemer"

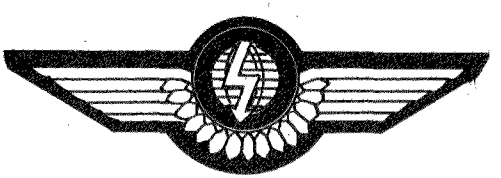

"Telegrafist" afb.19a

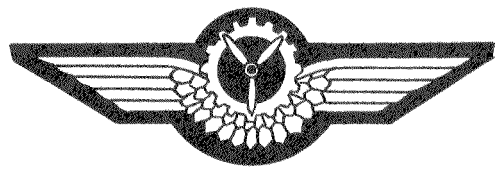

"Boordmecnicien"

Uitvoering:

Waarnemer : Wereldbol met ter weerszijden een gespreide vleugel.
Het geheel op grijze of blauw-grijze ondergrond.

Telegrafist: Wereldbol waarop een naar beneden gerichte bliksemschicht. Ter weerszijden een gespreide vleugel op grijze of blauwgrijze ondergrond.

Boordmecanicien: Driebladige propeller met ter weerszijden een gespreide vleugel.
De propeller op een tandrad.
Het geheel op grijze of blauwgrijze ondergrond.

Alle emblemen handgeborduurd in zilverdraad voor uitgaanstenue.
Machinaal geborduurd voor dienstuniform.

afb. 19b

"Parachutist"

Parachute met pijlpunt, omgeven door een krans van eikenloof met terweerszijden een gespreide vleugel. Het geheel op grijze ondergrond.

Naar gelang het aantal gemaakte sprongen is de kleur van de eikenloofkrans in brons-, zilver- of goudkleur voor respectievelijk voor 5, 20 of 50 sprongen.

Alle bovengenoemde emblemen worden gedragen op de rechter borst 1 cm boven de borstzak. Het dragen van één dezer emblemen sluit het dragen van elk der andere uit.

"Vliegerarts"
(nieuw ingevoerd)

afb. 19c

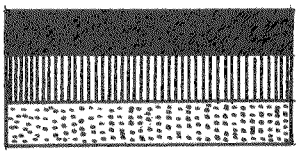

Nationaliteitsembleem.
Wordt gedragen op alle gevechtskleding op beide bovenmouwen,6 cm onder de schoudernaad.

(leger,luchtmacht en marine)

Ingevoerd 24 april 1961

Gestyleerde zilveren dubbele vleugel op olijfkleurige band.
Wordt gedragen op alle gevechtskleding van de luchtmacht 0,5 cm boven het nationaliteitsembleem.

Verder worden door het leger om de epaulet van de gevechtskleding een 0,4 cm brede lis gedragen in de wapenkleur (a).

De rangonderscheidingstekens voor O.O'n en officieren op de gevechtskleding zijn in de kleur gebroken wit geweven in een olijfkleurige schuifpassant (b).
Generaals dragen gele rangonderscheidingstekens.

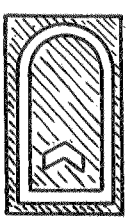

b.

a.

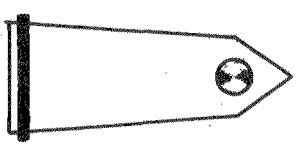

afb.20

"Gevechtskleding"

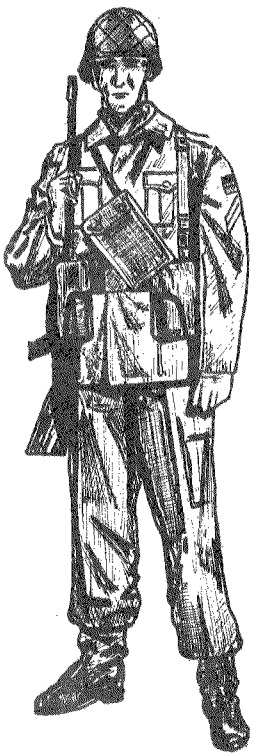

zomer

winter

afb.20a

C O R R E S P O N D E N T E N D E R S T U D I E - A F D E L I N G E N

(1) de studie-afdeling ,KRIJGSGESCHIEDENIS, KORPSGESCHIEDENIS K.L.
o.l.v. *E.W. van Popta, Columbusstraat 260, 's-Gravenhage*

(3) de studie-afdeling ,UNIFORMKUNDE'
o.l.v. *Dr. F.G. de Wilde, Jan Steenlaan 62, Naarden*

(4) de studie-afdeling ,RIDDERORDEN EN ONDERSCHEIDINGEN'
o.l.v. *H.G. Meyer, Jonkerstraat 55, Weurt bij Nijmegen*

(5) de studie-afdeling ,MILITAIRE EMBLEMEN'
o.l.v. *B.C. Cats, Aagje Dekenlaan 87, Bussum* en
C. van Ekeris, Tesselschadelaan 147, 's-Gravenhage

(6) de studie-afdeling , WAPENS EN MUNITIE' - V A C A N T

(7) de studie-afdeling ,MILITAIRE MUZIEK'
o.l.v. *Mr. R.A. Schimmel, de Mildestraat 57, 's-Gravenhage*

(10) de studie-afdeling ,NAPOLEONTICA'
o.l.v. *Mr. A. Telders, Kleine Haagse Kade 62, Gorinchem*

(11) de studie-afdeling 'TWEEDE WERELDOORLOG'
o.l.v. *J.H.M. Berlemon, Paramaribostraat 63, Leiden*

(12) de studie-afdeling 'MILITAIRE EN CIVIELE MINIATUURFIGUREN'
o.l.v. *A.J. Weekenstroo, Heerenstraat 9-11, Buren*

(16) de studie-afdeling 'MILITAIRE GENEALOGIE'
o.l.v. *Ir. Ch. C. van der Vlis, Anna van Burenlaan 59, Haarlem*

(17) de studie-afdeling 'MILITAIRE FOLKLORE'
o.l.v. *L.Verhoeff, Gevers Deynoetweg 50, Scheveningen*

(19) de studie-afdeling 'KONINKLIJKE LUCHTMACHT'
o.l.v. *H.J. Schakelaar, Utrechtseweg 411, De Bilt*

(20) de studie-afdeling "KNIL"
o.l.v. *W.R. van der Weide, Velperweg 147, Arnhem*

INTERESSEGEBIEDEN, WAAR (NOG) GEEN STUDIE-AFDELINGEN VOOR ZIJN OPGERICHT:

(2) "tradities en ceremonieel'

(8) 'Vestingbouw, kasteelkunde, militaire gebouwen'

(9) 'Koninklijke Marine - geschiedenis, scheepsbouw, varende Marine -

(13) 'Vaandels'

(14) 'Eerste Wereldoorlog'

(18) 'Militaire voertuigen, tanks'

(21) 'Militaire bibiliografie, tijdschriften'

*** *De tussen haakjes geplaatste nummers zijn indicaties t.b.v. de ledenlijst.*